

Нашы аўтары

Фантастычны сусвет Алёны Беланоўка

Пісьменніца прэзентавала сваю новую кнігу магілёўскім чытачам

Алёну Беланоўка ведаюць нават тыя, хто яе кніжак не чытаў. Яна аўтар сцэнарыяў культурна-відовішчых мерапрыемстваў, тэатралізаваных канцэртаў. Песні на яе тэксты спяваюць вядомыя беларускія артысты, а дзеці глядзяць забаўляльныя прадстаўленні, пастаўленыя па Алёніных творах. Гэта яе работа як вядучага рэдактара Магілёўскай абласной філармоніі. А вось літаратура — захапленне. Алёна — адна з найцікавейшых маладых пісьменніц нашага часу. Напрыканцы мінулага года ў выдавецтве «Звязда» выйшаў зборнік яе фантастычных апавяданняў пад назвай «Дзіця Зямлі». Падчас нядаўняй прэзентацыі кнігі ў Магілёўскай абласной бібліятэцы імя У. Леніна аўтар падзялілася разважанымі, як нараджаюцца сюжэты і дзе яна чэрпае натхненне для сваёй творчасці.

У стылі Рэя Брэдберы

Яе канэк — сацыяльная фантастыка. Як, напрыклад, у Рэя Брэдберы, які ёй вельмі падабаецца. Прызнаецца, што любіць гэты жанр і вельмі камфортна сябе ў ім адчувае. А новая кніга, па яе словах, — гэта тое, ва што ўкладзена ўсё яе сэрца.

— Тут 15 апавяданняў, якія выходзілі ў розных выданнях, у тым ліку часопісах «Бярозка», «Малодосць», зборніках «Мастацкай літаратуры» на працягу апошніх 10 гадоў, — расказвае яна. — Я паслухалася рэдактара часопіса «Малодосць», якая на пачатку маёй актыўнай літаратурнай дзейнасці параіла: «Не спячайцеся напісаць адразу вялікі зборнік і яго выдаць. Лепш, калі будзеце друкавацца ў розных выданнях, і потым, калі набярэцца нейкая крытычная маса, зробіце зборнік. У вас ужо будзе імя, вы папрацуеце з рознымі рэдактарамі». І я ёй вельмі ўдзячна за параду. За дзесяць гадоў у мяне набралася нават болей, чым на адну кнігу. Некаторыя апавяданні ўвайшлі сюды, яшчэ частка засталася — берагу на наступны зборнік.

— У кнігі цікавая вокладка — гэткай маленькай, але вельмі ўпэўненая ў сабе жанчына на фоне ракеты, што ўзлятае ў космас...

— Ілюстратар Дар'я Камейша трапіла ў самы яблычак (усміхаецца). Мне падабаецца працаваць з выдавецтвам «Звязда», таму што тут заўсёды прапануюць варыянты афармлення кнігі. Мне прыслалі на ўзгадненне адразу тры варыянты вокладкі. І малюнак, які я выбрала, — абсалютна тое, што трэба. Два іншыя таксама былі выдатныя, але гэты — бляск. Тут і колер, і атмасфера...

сонцы, зоркі, планеты. Місія аказваецца пад пагрозай, але яе ўсё ж такі атрымліваецца выратаваць.

Песні, замовы і шмат беларускай мовы

Алёна Беланоўка па адукацыі рэжысёр абрадаў і свят, у сферы культуры працуе больш чым 18 гадоў. Большасць літаратурных тэкстаў, сцэнарыяў, вершаў выходзіць з-пад яе перамавіта на беларускай мове. А літаратурныя творы наогул спрэс беларускамоўныя.

— Гэта натуральна, калі беларускі пісьменнік піша на роднай мове, — разважае яна. — Я сябе вельмі камфортна ў ёй адчуваю. Мне падабаецца беларускі гукапіс. Кожная мова сваім гукапісам на людзей па-свойму ўплывае. Для мяне беларуская мова — мова замоў. Вось як на мяне бабуля шаптала ў дзяцінстве. Усе пісьменнікі — крыху магі, чараўнікі — усё, што намі напісана на такой чараўнай мове, спраўджаецца.

— А казкі вы часам пішаце?

— Казкі не пішу. Гэта вельмі складаны жанр. Каб напісаць казку, трэба быць вельмі добрым майстрам, таму што казка працуе з архетыпамі. І вельмі добра трэба разумець псіхалогію адраснай аўдыторыі, гістарычны, культурны падмурак, які свой у кожнага народа. Беларуская фантастыка таксама мае асаблівасці, бо ў нас свае культурныя карані, сваё светаўспрыманне. На чым мы выраслі? На нашай беларускай міфалогіі, фальклоры, культуры... Мы бачым будучыню праз прызму свайго светапогляду. Гэта вельмі цікава перажываць і асэнсоўваць.

Большасць маіх песень, а іх у мяне зарэгістравана ў аўтарскім таварыстве каля 200, таксама на роднай мове. Іх спяваюць нашы артысты, напрыклад, Вольга Гарнічар, ансамблі «Медуніца», «Церніца», «Вяселуха», шоу-група «Тып-Топ», Узорная дзіцячая студыя «Вясельны ноткі» — спіс можна працягваць.

Да сюжэта праз навуковыя эксперыменты

Суразмоўніца прызнаецца, што калі б яна не аддала перавагу культуры, то абавязкова стала

б генетыкам. Гэта тая сфера, якая ёй падабаецца не менш, чым літаратура. Яна шмат увагі аддае навуковым перадачам, якія потым даюць ёй пажытак для літаратурных сюжэтаў.

— Я вельмі люблю слухаць лекцыі, напрыклад, Вячаслава Дубыніна. Вывучаю, як працуюць нейрамедытары, каб ведаць, як наш мозг рэагуе на тое ці іншае, якія працэсы ў арганізме адказваюць за радасць, голад, пачуцці... Мне гэта трэба, каб з разуменнем напісаць пра той жа мозг і мяне потым не засмяялі. З вялікім задавальненнем гляджу лекцыі па астраноміі. Мяне цікавяць зоркі, неба. Удзельнічаю ў валанцёрскіх праектах SETI, якія датычацца пошуку іншаземных цывілізацый, і Einstein@Home па праверцы гіпотэзы Эйнштэйна аб існаванні гравітацыйных хваль. Спадзяюся, што калісьці і я адкрыю сваю зорку. Кожны ахвотны можа далучыцца да гэтых праграм і дапамагачь развіваць нашу цывілізацыю. Вельмі добрая магчымасць з карысцю задзейнічаць нашы камп'ютары і смартфоны, а не абмяжоўвацца пошукам прыгожых малюнкаў і перапіскамі ў сацыяльных сетках.

— Незразумела толькі, як пры такой любові да генетыкі і розных цывілізацый культура перамагла.

— Напэўна, ёсць нейкае накіраванне. Спрабуеш звярнуць са сваёй каляіны, а цябе, як кацяня, нехта за шкірку — і назад.

— А хто гэты нехта?

— Здаецца, што мы ўсе прыйшлі ў гэты свет з нейкай задумай, якую не зможам зразумець, пакуль не дойдзем да канца зямнога шляху. Потым абернемся і зразумеем, для чаго ўсё гэта было. Ёсць такі выраз: «Рабі тое, што табе даецца найлепш за ўсё, але рабі гэта з усіх сіл». Напэўна, калі нешта атрымліваецца, трэба гэта і рабіць.

— А помніце, калі і з чаго пачаліся вашы першыя літаратурныя крокі?

— Як толькі навучылася чытаць, адразу ж пачала пісаць. Пра зайца-выхваляку пачытала, трэба ж і сваю версію напісаць. А мае сачыненні ў школе былі такія вялікія, што настаўнікі стамляліся іх чытаць. Больш прафесійная літаратурная дзейнасць пачалася ў 2008-2009 гадах, калі я прыйшла са сваімі вершамі ў «Малодосць». Трапіла ў рукі да прафесійных рэдактараў, якія мне паказалі, як усё павінна адбывацца. Гэта вельмі загартоўвае аўтара, развівае стыль, дапамагае працаваць над сабой.

— З тых часоў з Выдавецкім домам «Звязда» і сябраеце?

— Так. Друкавалася і ў «Алесі», і ў газеце «Звязда», і ў «Бярозцы», шмат чаго майго выходзіла ў часопісе «Малодосць». Аповесць «Зорка Ракхігархі» спачатку выйшла ў «Малодосці», а потым у фармаце кнігі — у выдавецтве «Звязда». Два гады таму Саюз пісьменнікаў прапанаваў паўдзельнічаць у «звяздоўскім» праекце і перакласці вершы сучасных рускіх паэтаў на беларускую мову. Мне дастаўся Аляксей Купракоў. Яго вершы ў маім перакладзе ўвайшлі ў зборнік «Сучасная руская паэзія».

— Алёна, вы і пісьменніца, і паэтэса, і сцэнарыст культурна-масавых мерапрыемстваў. У чым яшчэ хацелі б сябе паспрабаваць?

— У маёй скарбонцы ёсць два дыпламы конкурсаў «Беларусь-фільма»: за сцэнарыі мультфільма, прысвечаны нацыянальнай тэматыцы, — другое месца, і за сцэнарыі стужкі ў конкурсе «Малодосць. Сям'я. Грамадства» — прэмія «Шанс». Было б цікава паспрабаваць сябе ў якасці кіна-сцэнарыста. Такага вопыту ў маёй практыцы раней не было.

Нэлi ЗiГУЛЯ,
фота аўтара.

Новыя кнігі

ШТО АДБЫВАЕЦА З ЧАЛАВЕКАМ СЁННЯ?

Працягваецца выданне найноўшай у айчынным кнігавыданні серыі — «Сучасная беларуская літаратура». Выдавец — вядомае адукацыйнае выдавецтва «Аверсэв». Праект ажыццяўляецца пры падтрымцы Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Новая кніга, дзевятая па ліку, «Игла в квадрате» — зборнік прозы сучасных беларускіх літаратараў, якія пішуць на рускай мове: Алег Ждан-Пушкін, Сяргей Трахімёнак, Алесь Кажадуб (праўда, якраз ён піша і выдае кнігі і па-беларуску), Вера Зелянко, Анатоль Матвіенка, Валянціна Драбышэўская.

Па храналогіі падзей, у якіх удзельнічаюць героі апавяданняў, творы прывязаны да розных часін. Най-

больш — да нашых дзён. Але тэматычна мастацкія вышукі згаданых аўтараў вельмі блізкія — пісьменнікі праяўляюць жаданне адказаць на пытанне, што адбываецца з чалавекам сёння, як ён рэагуе на рэчаіснасць, на зносіны з роднымі і блізкімі людзьмі, пра што ён думае, што яго ўзвышае, а што, наадварот, прысямляе.

Алег Аляксеевіч Ждан-Пушкін, які нарадзіўся ў 1938 годзе ў Смаленску, а дзяцінства і юнацтва правёў у Мсціслаўлі, на Магілёўшчыне, знаёміць чытача з апавяданнем «Вызваленне». Вось канцоўка твора, які вядзе чытача ў далёкі 1943 год (якраз у верасні 1943-га вызвалілі ад фашысцкай акупацыі Мсціслаў): «Сёння на тым месцы, дзе былі пажарышчы Максімі і Евеля, стаіць шматкватэрны

дом. У парку выраслі іншыя дрэвы. Брацкай магілы тут даўно няма: байцоў перапахавалі на старых гарадскіх могілках. Не плачце, маці, не плачце, сёстры, цяпер у вашых сыноў і братоў у гэтым горадзе свой вечны, аплаканы вамі, прытулак. Тое месца на зямлі, дзе ляжаў хлопец у белай кашулі з ярка-чырвонай плямай пад левай рукою і дзе Максімка ўпершыню пабачыў смерць, тысячу разоў абмытае дажджамі, і цяпер ужо ніхто не ведае, дзе і як гэта адбылося. На другім баку парку доўгі час дзейнічала танцавальная пляцоўка з духавым аркестрам, але і яна сышла ў мінулае. Сышлі людзі, якія тут, на плошчы, славілі перамогу і гаравалі. Але непакоіць жыхароў генетычная памяць: уяўляецца часам далёкі 43-і год,

сонечны верасень, малады афіцэр з залатымі пагонамі: «Не плачце!..» А што ж было напачатку? З якімі пачуццямі, у якіх трывогах перажылі жыхары невялікага гарадка час вызвалення... Пра гэта — у творы Алега Ждана-Пушкіна «Вызваленне». Знаёмства з ваенным апавяданнем старэйшага беларускага празаіка падштурхоўвае да рэалізацыі і такой кніжнай ідэі: наспела патрэба выдаць класічныя і сучасныя беларускія апавяданні на тэму Вялікай Айчыннай вайны ў адной кнізе. Падаецца, што такога характару падданне будзе добрым мастацкім урокам выхавання для чытача розных пакаленняў, найперш — для нашай моладзі.

Сярод іншых твораў кнігі вылучаецца апавяданне «Игла в квадрате», якое і да-

ло назву зборніку. Аўтар — Сяргей Трахімёнак. Пісьменнік расказвае гісторыю пра звычайную, але толькі на першы погляд, медыцынскую сястру, якая па-майстэрску робіць уколы, змену якой з надзвычайнымі спадзяваннямі чакаюць хворыя. Але, што ўласціва ўвогуле ўсёй прозе вядомага літаратара, аўтара многіх кніг, у жывіце вопытнай медсястры ўмешваюцца падзеі дэтэктыўнага характару. Напружанне, з якім утрымлівае Сяргей Трахімёнак увагу чытача, робіць і галоўнага героя, і сам твор рэальнымі, дынамічнымі. Перад намі — гатовы сцэнарыі кінафільма.

Інтрыга, псіхалагічнасць, шматаблічная вобразнасць — усё гэта прысутнічае і ў творах Алеся Кажадуба, Веры Зелянко, Анатоль Матвіенкі, Валянціны Драбышэўскай.

Нагадаем, што раней у серыі «Сучасная беларуская літаратура» выйшлі кнігі прозы «Дараванне», «Душа твая светлая», «Чароўная скарбніца», «Цені дзікага палявання» і іншыя. Набыць кнігі можна ў кнігарнях ААТ «Белкніга» па ўсёй краіне і ў кнігарні «Акадэмікніга» ў Мінску па адрасе: праспект Незалежнасці, 72.

Мiкола БЕРЛЕЖ.